

Антон КОЗЛОВ,
orcid.org/0009-0006-2970-1312

аспірант

Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
(Полтава, Україна) amatory871@gmail.com

В. ШЕВЧУК «У ПАЩУ ДРАКОНА» ТА КОБО АБЕ «ТІ, ЩО ВТОРГЛИСЯ»: КОМПАРАТИВНИЙ ВИМІР ЕКЗИСТЕНЦІЙНОГО АБСУРДУ Й АНТИУТОПІЧНИХ СТРУКТУР

У статті здійснено компаративний аналіз повісті В. Шевчука «У пащу Дракона» та оповідання Кобо Абе «Ті, що вторглися» з метою виявлення спільних і відмінних рис екзистенційного абсурду та антиутопічних структур у художніх світах українського та японського письменників. Увагу зосереджено на механізмах функціонування «тихої» влади, символічного насильства та структурованого примусу, які формують досвід несвободи персонажів. Дослідження ґрунтується на поєднанні компаративного, феноменологічного та екзистенціалістського підходів і спирається на концепції А. Камю, Ж.-П. Сартра, К. Ясперса, М. Фуко, П. Бурдьє та Е. Гофмана.

Актуальність дослідження зумовлена зростанням інтересу до антиутопічних наративів у сучасній культурі та гуманітарній науці, що пов'язано з глобальною політичною нестабільністю, воєнними конфліктами, кризою демократичних інститутів і посиленням механізмів соціального контролю. Антиутопія сьогодні постає не лише жанром художнього прогнозування, а й способом осмислення реальності, в якій абсурд, насильство та обмеження свободи набувають буденної форми. Саме тому звернення до текстів В. Шевчука та Кобо Абе дозволяє простежити, як подібні художні моделі формувалися в різних культурах задовго до сучасних криз, але виявляються надзвичайно резонансними в теперішньому контексті.

Ключовим акцентом дослідження є образ людини, що опиняється перед реальністю, з якою вона не здатна впоратися раціональними чи моральними засобами. Персонажі аналізованих творів стикаються з неминучим майбутнім, позбавленим позитивної перспективи, де будь-яка спроба опору або втечі виявляється марною. Така ситуація актуалізує екзистенційний вимір абсурду як досвід радикальної несвободи, у якому людина змушена існувати всередині системи, що переконує її у безглуздісті будь-якого вибору. У цьому сенсі твори В. Шевчука та Кобо Абе постають художніми моделями сучасної екзистенційної кризи, де головним конфліктом стає не зіткнення з ворогом, а зіткнення з самою структурою світу.

Ключові слова: Кобо Абе, Валерій Шевчук, філософія абсурду, антиутопія, екзистенціалізм, порівняльне літературознавство, повість, оповідання, герой

Anton KOZLOV,
orcid.org/0009-0006-2970-1312

Postgraduate student

Luhansk National Taras Shevchenko University
(Poltava, Ukraine) amatory871@gmail.com

V. SHEVCHUK “INTO THE DRAGON’S MOUTH” AND KOBO ABE “THOSE WHO INVADED”: A COMPARATIVE MEASUREMENT OF EXISTENTIAL ABSURDITY AND DYSTOPIAN STRUCTURES

The article carries out a comparative analysis of V. Shevchuk's novella «Into the Dragon's Mouth» and Kobo Abe's short story «Those Who Invaded» in order to identify common and distinctive features of existential absurdity and dystopian structures in the artistic worlds of Ukrainian and Japanese writers. Attention is focused on the mechanisms of functioning of «silent» power, symbolic violence and structured coercion, which shape the experience of the characters' lack of freedom. The study is based on a combination of comparative, phenomenological and existentialist approaches and draws on the concepts of A. Camus, J.-P. Sartre, K. Jaspers, M. Foucault, P. Bourdieu and E. Hoffmann.

The relevance of the study is due to the growing interest in dystopian narratives in modern culture and the humanities, which is associated with global political instability, military conflicts, the crisis of democratic institutions and the strengthening of social control mechanisms. Dystopia today appears not only as a genre of artistic forecasting, but also as a way of understanding reality, in which absurdity, violence and restrictions on freedom take on an everyday form. That is why turning to the texts of V. Shevchuk and Kobo Abe allows us to trace how similar artistic models were formed in different cultures long before the modern crises, but are extremely resonant in the current context.

The key focus of the study is the image of a person who finds himself facing a reality that he is unable to cope with by rational or moral means. The characters of the analyzed works are faced with an inevitable future devoid of positive prospects, where any attempt at resistance or escape turns out to be futile. Such a situation actualizes the existential dimension of the absurd as an experience of radical lack of freedom, in which a person is forced to exist within a system that convinces him of the meaninglessness of any choice. In this sense, the works of V. Shevchuk and Kobo Abe appear as artistic models of the modern existential crisis, where the main conflict is not a clash with the enemy, but a clash with the very structure of the world.

Key words: Kobo Abe, Valeriy Shevchuk, philosophy of the absurd, dystopia, existentialism, comparative literature, novel, story, hero.

Постановка проблеми. Сучасне літературознавство прагне до поглибленого вивчення міжкультурних діалогів та спільних наративів, що виникають у віддалених географічних та культурних просторах. Компаративний аналіз творів, що належать до різних національних літератур – української (В. Шевчук) та японської (Кобо Абе) – є важливим для виявлення універсальних художніх стратегій, які використовують автори для осмислення феноменів тоталітаризму та відчуження. Твори Кобо Абе та В. Шевчука демонструють модерністське та постмодерністське осмислення антиутопії, зміщуючи фокус із зовнішнього політичного контролю на внутрішній, психологічний та екзистенційний тиск. Для «У пашу Дракона» це ідеологічне та історичне поневолення, для «Ті, що вторглися» – біологічне та соціальне відчуження. Компаративне вивчення цих структур дозволяє переосмислити еволюцію жанру в умовах гібридних загроз. Автори досліджують проблему самоідентифікації та особистої свободи в умовах абсурдної та ворожої реальності.

Аналіз досліджень. Творчість В. Шевчука (С. Жулинський, Л. Ушкалов, В. Моренець, М. Зубрицька та ін.) й Кобо Абе (Д. Затонський, В. Агеєва, Т. Денисова, Ю. Ковбасенко) актуалізована в сучасних наукових розвідках. На нашу думку, потребує подальшого розгляду дослідження механізмів того, як твори В. Шевчука та Кобо Абе (через алегорію, фантастику, сюрреалізм, гротеск та абсурд) стають єдиним простором, де можливий опір і збереження внутрішньої свободи в умовах зовнішнього тиску. У сучасних реаліях вивчення творів, що анатомізують механізми ідеологічної пастки («У пашу Дракона») та втрати суверенітету («Ті, що вторглися»), набуває особливої гостроти. З огляду на вищезазначене, компаративне дослідження В. Шевчука «У пашу Дракона» та Кобо Абе «Ті, що вторглися» є актуальним і своєчасним. Актуальним є виявлення спільних філософських джерел (А. Камю, Ж.-П. Сартр) та їхня трансформація через призму національного досвіду: історичного гніту (В. Шевчук) та масової конформізації (Кобо Абе). Сучасне суспільство стикається з масовою втраатою індиві-

дуальності через цифровізацію та стандартизацію культури. Твори В. Шевчука та Кобо Абе розкривають механізми, через які державна чи соціальна система нівелює людську ідентичність. Актуальність полягає у зверненні до художнього досвіду, що попереджає про наслідки добровільної чи примусової конформізації. Актуальність роботи посилюється потребою суспільства у формуванні стійкої етичної позиції проти будь-яких форм агресії та тоталітаризму. Компаративний аналіз дозволяє зрозуміти, як український та японський наративи пропонують власні моделі цього опору, засновані на пам'яті, традиції чи інтелектуальній рефлексії.

Мета статті. Мета й завдання дослідження полягають у здійсненні компаративного аналізу творів В. Шевчука «У пашу Дракона» та Кобо Абе «Ті, що вторглися» для виявлення спільних та відмінних рис їхніх антиутопічних структур та екзистенційних наративів, а також для з'ясування функцій абсурду як ключового художнього елемента у протистоянні тоталітарному чи конформістському тиску.

Виклад основного матеріалу. Міждисциплінарний підхід у сучасному науковому просторі гуманітарних парадигм поєднує порівняльний літературознавчий аналіз, елементи феноменології, екзистенціалістську інтерпретацію та аналіз абсурду як літературної категорії. У межах компаративістики здійснюється зіставлення українського та японського художніх текстів, зосереджене на виявленні типологічних паралелей у способах конструювання химерного простору, в моделях деструкції суб'єктності та в механізмах соціального чи сакрального тиску. Такий підхід дозволяє інтерпретувати обидва твори як варіанти універсальної літературної парадигми абсурдизованої реальності.

Порівняльне вивчення художніх творів В. Шевчука та Кобо Абе з точки зору феноменологічного підходу (у дусі Е. Гусерля та пізнішої екзистенціальної феноменології) передбачає аналіз структури досвіду героїв – їхнього сприйняття простору, втрати контролю, зіткнення з чужістю та порушенням кордонів. Важливим є фокус не лише на подіях, а на тому, як ці події переживаються героєм у межах власного «я». Екзистенціалістський під-

хід дозволяє осмислити теми свободи, відповідальності, абсурду та межі людського існування. Тлумачення спирається на концепції Ж.-П. Сартра, А. Камю та К. Ясперса: свобода розглядається як вибір у межах нездоланих обставин, а абсурд – як зіткнення людської потреби в смислі з мовчанням світу. Аналіз абсурду здійснюється через традицію літератури абсурду й «кафкіанського» моделювання реальності. У дусі А. Камю абсурд тлумачиться як структурна властивість світу, а не як психологічний стан персонажа; у дусі Ф. Кафки – як бюрократична, соціальна чи ритуально-культурна система, що перетворює індивіда на безправного учасника чужої логіки. Сукупність цих підходів дає змогу розглядати твори В. Шевчука «У пащу Дракона» та Кобо Абе «Ті, що вторглися» не тільки у культурно-національному контексті, а й у спільному філософському горизонті літератури абсурду та екзистенційної прози.

Аналітична база нашого дослідження спирається на низку концептів, що дозволяють осмислити світобудову творів В. Шевчука та Кобо Абе в межах ширших гуманітарних парадигм. Однією з ключових рамок є поняття антиутопії, яке в сучасній теорії визначається як художня модель суспільства, де механізми влади приховують репресивність під маскою порядку, прогресу чи демократичності. Антиутопія функціонує як попередження, але також як форма критики соціальної нормалізації примусу, що повністю відповідає просторам, репрезентованим у повісті В. Шевчука та оповіданні Кобо Абе.

Інша важлива теоретична вісь – категорія абсурду, яка розуміється А. Камю як фундаментальна колізія між людською потребою в смислі та байдужістю всесвіту. К. Ясперс підкреслював, що абсурд є не лише філософською тезою, а екзистенційною ситуацією, у якій людина стикається з межами власної свободи (Ясперс, 2025). У цьому сенсі абсурд у обох текстах постає як структурна властивість світу, що моделює розрив між раціональністю героя й нелогічністю навколишніх подій.

У межах екзистенційної традиції категорії свободи та несвободи мають вирішальне значення. За Сартром, свобода завжди пов'язана з відповідальністю за вибір, навіть тоді, коли вибір здійснюється в умовах радикального обмеження (Сартр, 2001). Однак у Шевчука й Абе ця відповідальність набуває трагічного відтінку: персонажі змушені чинити вибір у ситуаціях, де структура світу зумисне зводить їх автономію нанівець. Таким чином, у текстах актуалізується не лише свобода, а й екзистенційна несвобода – досвід, коли дія героя не змінює структуру подій.

Особливо плідним для аналізу є поняття «тихої влади» та «м'якого насильства» (Фуко, 2020; Бурдьє, 2003). М. Фуко описує владу як всеприсутній механізм дисципліни, що діє не через примус, а через нормалізацію поведінки (Фуко, 2020). П. Бурдьє говорить про символічне насильство, яке нав'язується через культурні та соціальні коди, а не відкриту агресію (Бурдьє, 2003). У В. Шевчука це проявляється через псевдорелігійні ритуали, які легітимізують абсурд; у Кобо Абе – через мовчазну згоду суспільства, що виправдовує вторгнення в приватний простір героя.

Доповнює цей теоретичний комплекс концепція повсякденності як структурованого примусу, розроблена І. Гофманом. За його точкою зору, соціальні інституції продукують норми поведінки, які суб'єкти приймають автоматично, не усвідомлюючи їхнього насильницького потенціалу (E.Goffman, 2025). Саме так функціонує світ Кобо Абе, де порушення особистих кордонів героя подається як щоденна рутинна; у В. Шевчука ж повсякденність набуває ритуалізованого характеру, що приховує механіку контролю.

Сукупність цих теоретичних підходів дозволяє інтерпретувати обидва твори не лише як окремі літературні феномени, але як різні прояви універсальної структури – культурно нормалізованого абсурду, що постає формою влади та механізмом обмеження людської свободи.

Порівняння повісті В. Шевчука «У пащу Дракона» та оповідання Кобо Абе «Ті, що вторглися» неможливе без урахування історичних умов, у яких ці твори були створені, адже соціально-політична динаміка безпосередньо впливає на формування мотивів абсурду, несвободи та руйнування приватності.

Повість Валерія Шевчука була опублікована 1999 року в збірці історичних повістей «Біс плоті», тобто вже після розпаду Радянського Союзу, у період активного культурного та духовного відродження, але також – загостреного осмислення колоніального минулого. Українська література кінця ХХ століття переживала інтенсивний процес переосмислення радянської спадщини, що включав досвід тоталітарного контролю, який десятиліттями регулював приватне та релігійне життя. Також, посилювалися релігійні переслідування, коли церковні інституції були витіснені або знищені, а сакральний простір зазнав радикальної дискредитації. Окремо стоїть осмислення травми колоніальності, що вплинула на сприйняття влади та механізмів культурного домінування та пошук автентичної традиції, що часто проявлявся через звернення до міфологічних і християнських структур.

Саме в цьому контексті химерний світ «країни Дракона» можна прочитувати як метафору системи, яка маскується під традицію і сакральність, але фактично репродукує травматичні моделі контролю, знайомі з радянського досвіду. Відродження релігійності після 1991 року зумовило появу текстів, у яких сакральне переосмислюється через призму насильства й абсурду, що напряду відчитується у В. Шевчука.

Оповідання Кобо Абе «Ті, що вторглися», опубліковане 1951 року, належить до раннього періоду творчості письменника і відображає стан післявоєнної Японії, яка переживала драматичну трансформацію. До ключових факторів, що формували атмосферу цього тексту, належать поствоєнна руйна і наслідки окупації, які поставили під сумнів традиційні соціальні структури, а також швидка урбанізація, що супроводжувалася зростанням густоти населення та посиленням комунальної залежності. Поступово відбувається руйнування приватності, характерне для життя в тісних муніципальних квартирах та бараках, де межі між «своїм» і «чужим» фактично зникали, і саме тоді відбувається формування модерністської традиції в японській літературі, у межах якої Абе працював поруч із письменниками, що осмислювали кризу суб'єкта (Шусаку Ендо, Кендзабуро Ое).

Із цієї перспективи вторгнення незнайомців у житло героя – не лише художній прийом абсурду, а й відлуння реальної соціальної ситуації, коли приватний простір у повоєнних містах Японії був майже неможливим, а індивідуальність часто відступала перед колективною нормою виживання. Під цим кутом зору абсурд набуває соціального, а не лише філософського виміру.

Отже, хоча твори створені в різних культурах та епохах, вони мають спільний ґрунт: обидва розвиваються в умовах травми системного насильства, що або ще не осмислене (Кобо Абе), або вже рефлексується (В. Шевчук). Пострадянська і повоєнна реальності формують різні, але структурно близькі моделі несвободи, де абсурд вкорінений не лише в індивідуальному досвіді, а й у повсякденних соціальних практиках.

Важливим аспектом порівняння є те, як саме організована влада в художніх світах В. Шевчука та Кобо Абе і яким способом вона утримує людину в стані підпорядкування. Попри спільну атмосферу тривоги, їхні владні моделі суттєво відрізняються у способах легітимації.

У В. Шевчука влада приховується за маскою традиції та сакралізованої релігійності. Механізм примусу працює через апеляцію до «так було споконвіків», «так велить звичай», «так наказують

святі книги». Традиція стає інструментом легітимації насильства, а релігійні символи – прикриттям для контролю. Це створює ситуацію, у якій будь-який спротив виглядає не просто небажаним, а богохульним або аморальним. Така влада є вертикально обґрунтованою, трансцендентною, «даною згори». Вона близька до того, що П'єр Бурдьє називає *symbolic power* – владою, що діє через очевидність і непомітність (П. Бурдьє, 2025).

У Кобо Абе влада працює інакше: вона маскується під нормальність, раціональність, повсякденні правила. Тут немає сакральних структур; натомість діє логіка бюрократії, урбаністичного порядку, «загальноприйнятого». Примус здійснюється не через месіанську риторіку, а через самопідкорення суб'єкта нормам, що здаються природними. Це влада, яку Фуко називав би *micro-power*: множинні, розпорошені механізми контролю, що проходять крізь простір, побут і мову. Вона не виглядає насильством – саме тому її важче побачити. Порівняльно-типологічне зіставлення творів робить очевидним, що насильство в обох світах працює через «тиху владу», але походить з різних джерел: у В. Шевчука – з міфологізованої традиції та колективного страху перед порушенням сакрального порядку; у Кобо Абе – з буденних норм, які настільки інтегровані в соціум, що чинять спротив будь-якій формі індивідуальної свободи. Таке зіставлення дозволяє побачити не лише атмосферну подібність творів, а і структурну відмінність механізмів примусу, які формують поведінку персонажів.

Попри належність до різних літературних традицій – української та японської – повість В. Шевчука «У пащу Дракона» та оповідання Кобо Абе «Ті, що вторглися» (闖入者; *Intruders*) демонструють різочу типологічну близькість. У центрі обох творів – зіткнення індивіда з абсурдним, химерним світом, у якому раціональна логіка поступається місцем ритуалам, демагогії, соціальній апатії та механізмам влади, що маскуються під «демократичні». Сюжетні моделі базуються на принциповій безсилості персонажів перед середовищем, що розчиняє межі між реальністю та ілюзією, між правом і свавіллям, між традицією і її викривленням.

У повісті В. Шевчука герої вирушають у «країну Дракона» з практично благородною метою – добути кошти на храм. Проте простір цієї країни виявляється пасткою: він поглинає людину через розгалужену систему традицій, приписів і демонічної риторики, що імітує православну духовність. Найгостріший абсурд полягає в тому, що сили, які ламають людину, одночасно проголошу-

ють себе хранителями тієї ж віри, що і герої. Так виникає онтологічний дисонанс: сакральне й демонічне зливаються, створюючи атмосферу псевдо-релігійної антиутопії: «О Боже мій, що це діється? Яка сила погнала мене в цю безумну дорогу і що я на ній шукаю? О Боже, чому не можу зупинитися, плюнути на все та й повернутися додому, де тепло і спокій і де ніщо не жертиме мені душі? Чи твоя це воля, Боже, штовхає мене в пашу Дракона, чи це сила не твоя? Чому я так уперто туди добираюся, чи ж не мало страхів мені насіяли в серце люди, що з ними зустрічався, чому не можу повернутися додому?» (Шевчук, 1999:168).

У Кобо Абе простір абсурду значно ближчий до повсякденності. Світ оповідання «Ті, що вторглися» демонструє, що руйнування особистих меж може відбуватися без насильства та без гучних гасел: незнайомці просто вторгаються у квартиру героя, поводячись так, ніби мають на це право. Соціум реагує мовчазністю та порадами «прийняти це». Демократичні механізми, покликані захищати індивіда, тут редукуються до байдужої процедури, що майже заохочує порушення приватності: «– Навіщо, питаєш? – обурено спомурнів шляхетного вигляду пан і заявив несподівано нахабно: – Ми прийшли до себе додому, і нас раптом запитують, навіщо завітали, що все це означає? Ти ставиш недоречні запитання. – Нічого подібного, це моя квартира. – від переляку я теж раптово посуворів. – Начебто не п'яні, але те, що відбувається, – абсурд. Незнайомі люди вриваються до тебе серед ночі та заявляють, що це їхній будинок. Я просив би, щоб ви у своїх жартах дотримувалися міри. Шляхетного вигляду пан випнув груди, відстовбурчив нижню губу, примружившись, зміряв мене зневажливим поглядом і сказав: – Хм, безглузда людина. Починати серед ночі суперечку, суперечити абсолютно ясному питанню просто неприпустимо. Винуватець занепокоєння – ти. Ну що ж, зараз ми найпростішим способом допоможемо тобі зрозуміти, це наша квартира чи ні...– Друзі, тут з'явилася людина, яка посягає на наше житло. Щоб захистити її, необхідно провести збори. Потрібно вирішити, хто буде головою. Сподіваюся, вести збори ви доручаєте мені?» (Абе Кобо, 1991:105).

Очевидно, що обидва тексти моделюють антиутопічний тип світу, у якому примус приховується під ритуалом (В. Шевчук) або під нормою (Кобо Абе). У В. Шевчука повтори мають переважно ритуальний характер: безкінечні інструкції, релігійні формули, циклічні діалоги. Вони підкреслюють замкнутість світу, в якому будь-який рух вперед зумовлює повернення до вихідної точки.

Це створює атмосферу химерного міфологічного театру, де персонажами керують не логічні мотивації, а символічні ролі. Для Кобо Абе повтори – це відтворення соціальної апатії: різні персонажі говорять те саме («так і має бути», «так уже було»), повторюють однакові формули прийняття. Повтор – інструмент нормалізації абсурду. Герой опиняється в ситуації, де будь-яке його заперечення стирається загальною згодою з тим, чого він не може прийняти.

У творах українського та японського письменників свобода редукована до ілюзії. Герої В. Шевчука нібито самі вирушають у небезпечну мандрівку, але їхній шлях визначено релігійною необхідністю й зовнішнім тиском. У Кобо Абе герой вільний залишити квартиру, але ця «свобода» втрачає сенс, коли світ навколо зводить будь-яку його дію до абсурду. Персонажі змушені нести відповідальність навіть за те, на що вони не впливають: за збереження храму та духовної традиції, яка виявляється викривленою (В. Шевчук), за вторгнення, якого герой не спричинив, але змушений пояснювати й «вирішувати» (Кобо Абе)

Смерть у творах переважно репрезентована як екзистенційна, вона демонструє втрату суб'єктності. «Країна Дракона» у В. Шевчука ламає людей духовно та морально; смерть постає як поглинання хаосом. У Кобо Абе смерть метафорична: герой втрачає контроль над власним життям так само непомітно, як до нього вторгаються незнайомці.

Зазначимо, що обидва твори дозволяють зрозуміти антиутопічні механізми, що діють не через відкритий терор, а через ритуал, норму й мовчання. Тексти актуалізують екзистенційний абсурд, що руйнує суб'єктність героя. Структурну химерність в українському та японському епічних творах стирає межу між реальним і нереальним. В. Шевчук застосовує міфологічно-релігійний код, Кобо Абе – побутово-соціальний, але в обох випадках світ стає пасткою, що підміняє демократію її порожнім відлунням. Твори «У пашу Дракона» та «Ті, що вторглися» є культурно різними, але концептуально близькими варіантами літературної метафори про втрату індивідуальної свободи в абсурдному світі, де головним антагоністом виступає не людина, а сама структура реальності.

Висновок. Отже, результати нашого дослідження доводять, що порівняння повісті Валерія Шевчука «У пашу Дракона» та оповідання Кобо Абе «Ті, що вторглися» дозволяє побачити спільність та своєрідність екзистенційного абсурду й антиутопічних структур. Попри різні культурні, історичні та жанрові контексти, обидва митці пропонують схожу

модель світу: соціум, в якому влада функціонує через коди, що нормалізують абсурд і перетворюють його на єдино можливий спосіб існування. У В. Шевчука таким кодом є релігійно-традиційний дискурс, який перетворює насильство на «божественний порядок», а страждання – на духовну місію. У Кобо Абе – це урбаністично-побутовий дискурс, що упорядковує абсурд через «нормальність», «звичність» і безкінечне повторення бюрократичних жестів. В обох творах влада не потребує відкритого примусу: її механізми діють через приховані структури культурної очевидності, вбудовані у щоденність. Український та японський тексти виявляються літературними моделями ситуації, у якій людина опиняється зсередини ув'язненою власною культурою: світ не стільки чинить опір індивіду, скільки переко-

нує його, що будь-який опір безглуздий. Абсурд стає не тим, що руйнує порядок, а тим, що цей порядок утверджує. У цьому сенсі В. Шевчук і Кобо Абе пропонують схожу філософську формулу: суспільство є системою м'якого, непомітного насильства, що тримається на внутрішній згоді людей приймати абсурд як норму. Так література двох різних епох і цивілізацій сходиться в спільному діагнозі – крихіткість людської свободи перед лицем культурних структур, які непомітно формують, обмежують і замінюють собою реальність. Перспективи нашого дослідження полягають у подальшому розширенні компаративного поля шляхом включення до аналізу інших творів В. Шевчука й Кобо Абе, що порушують проблеми індивідуалізму та абсурду в умовах тоталітаризму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Камю А. Есе. Том 3 / пер з фр. А. Перепадя., О. Жупанський. Харків, Фоліо, 1997. 623 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Kamiu_Alber/Vybrani_tvory_Tom_3/ (дата звернення 20.12.2025).
2. Ясперс К. Про сенс історії. / пер. з англ. А. Гордієнка. Київ, Ваклер, 1996, URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Jaspers_Karl/Pro_sens_istorii_frahmenty.pdf (дата звернення 20.12.2025).
3. Сартр Ж.–П. Буття і ніщо: нарис феноменологічної онтології / пер. з фр. В. Ляха, П. Тарашчука. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 855 с.
4. Фуко М. Наглядати й карати / пер. з фр. П. Тарашчука. Київ: Комубук, 2020. 452 с.
5. Бурдье П. Практичний глузд / пер. з англ. А. Рябчук. Київ: Український Центр духовної культури, 2003. 503 с.
6. Goffman E. The Presentation of Self in Everyday Life. URL: https://monoskop.org/images/1/19/Goffman_Erving_The_Presentation_of_Self_in_Everyday_Life.pdf (дата звернення 20.12.2025).
7. Бурдье П. Мова і символічне насильство / пер. з англ. А. Рябчук. URL: <https://commons.com.ua/uk/mova-i-simvolichne-nasilstvo/> (дата звернення 20.12.2025).
8. Шевчук В. Біс плоти: історичні повісті. Київ: Твім інтер, 1999. 360 с.
9. Abe Kōbō Beyond the Curve: Collected Short Stories, 1924–1991. Translated from English by Juliet Winters Carpenter. Tokyo: Kodansha International; New York: Kodansha America, 1991. 248 p.

REFERENCES

1. Kamiu A. (1997) Ese. Tom 3 [Essays. Volume 3] / per. z fr. A. Perepadia., O. Zhupanskyi. Kharkiv, Folio, 1997. 623 s. (Accessed 20.12.2025). [in Ukrainian]
2. Yaspers K. (1996) Pro sens istorii. [The Meaning of History] / per. z anh. A. Hordiiienka. Kyiv, Vakler. URL: https://www.google.com/search?q=https://shron1.chtyvo.org.ua/Jaspers_Karl/Pro_sens_istorii_frahmenty.pdf (Accessed 20.12.2025). [in Ukrainian]
3. Sartre Zh.-P. (2001) Buttia i nishcho: narys fenomenolohichnoi ontolohii. [Being and Nothingness: An Essay on Phenomenological Ontology] / per. z frantsuzkoi Vitaliia Liakha, Petra Tarashchuka. Kyiv: Vyd-vo Solomii Pavlychko «Osnovy». 855 p. [in Ukrainian]
4. Fuko M. (2020) Nahliadaty i karaty. [Discipline and Punish: The Birth of the Prison] / per. z fr. Petra Tarashchuka. Kyiv: Komubuk. 452 p. [in Ukrainian]
5. Burdie P. (2003) Praktychnyi hluzd. [The Logic of Practice] / per. z anh. Anastasii Riabchuk. Kyiv: Ukrainyskyi Tsentr dukhovnoi kultury. 503 p. [in Ukrainian]
6. Goffman E. The Presentation of Self in Everyday Life. URL: https://monoskop.org/images/1/19/Goffman_Erving_The_Presentation_of_Self_in_Everyday_Life.pdf (Accessed 20.12.2025).
7. Burdie P. Mova i symvolichne nasylstvo. [Language and Symbolic Violence] / per. z anh. Anastasii Riabchuk. URL: <https://commons.com.ua/uk/mova-i-simvolichne-nasylstvo/> (Accessed 20.12.2025). [in Ukrainian]
8. Shevchuk V. (1999) Bis ploti: istorychni povisti. [The Fiend of the Flesh: Historical Novellas] Kyiv: Tvim inter. 360 p. [in Ukrainian]
9. Abe K. (1991) Beyond the Curve: Collected Short Stories, 1924–1991. / translation from Japanese by Juliet Winters Carpenter. Tokyo: Kodansha International; New York: Kodansha America. 248 p

Дата першого надходження рукопису до видання: 25.11.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 19.12.2025

Дата публікації: 31.12.2025